

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ การบริหารจัดการชุมชนริมน้ำ : กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปิง

ผู้วิจัย นางสุรีย์ บุญญานพพงศ์ นางสาวใบชา วงศ์ด้อย และนายณัฐพงศ์ วรรณวิจิตร

ตำบลบ้านเรือนตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นพื้นที่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน นอกจากเป็นที่ตั้งชุมชนมอญแห่งเดียวในจังหวัดลำพูนแล้ว ยังเป็นที่ตั้งของเวียงเกาะกลางซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีที่กำลังบูรณะและเตรียมการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ตามโครงการลำพูนสู่มรดกโลก สำหรับพื้นที่ศึกษาวิจัย คือชุมชนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำตลอดแนวลำน้ำปิงในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นสวนลำไย รองลงมาเป็นพื้นที่หิ้งว่าง และอยู่อาศัย ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนริมแม่น้ำปิงเป็นผู้สูงอายุ ประชากรวัยแรงงานและเยาวชนส่วนใหญ่ไปทำงานและศึกษาต่อในเมืองใหญ่เนื่องจากในชุมชนไม่มีแหล่งจ้างงานและไม่มีสถานศึกษาระดับสูง เยาวชนคนหนุ่มสาวจึงมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนมาก ซึ่งกำลังเป็นปัญหาต่อการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

ด้านความสัมพันธ์กับแม่น้ำปิง พบว่า ปัจจุบันประชาชนเกือบไม่มีการพึ่งพาและใช้ประโยชน์จากแม่น้ำปิงเลย แม่น้ำปิงจึงขาดการบำรุงรักษา ทั้งยังถูกทำลายด้วยวิธีต่าง ๆ จนเกิดปัญหาหลายด้าน เช่น คุณภาพน้ำลดต่ำลง ท้องแม่น้ำตื้นเขิน สภาพภูมิทัศน์ริมน้ำถูกทำลาย มีการทิ้งขยะและระบายน้ำเสียลงแม่น้ำ มีการรุกรานพื้นที่ริมแม่น้ำ การสูญเสียพื้นที่ตลิ่งจากการกัดเซาะของแม่น้ำปิง ฯ ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือนและประชาชนต่างเห็นตรงกันว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาภูมิทัศน์ริมแม่น้ำปิงเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาคุณภาพน้ำและการทำลายสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำปิง ฯ

ส่วนผลการสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำปิงพบว่า ชุมชนมีศักยภาพสูงด้านการเป็นชุมชนน่าอยู่แต่มีศักยภาพต่ำด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำปิงจึงมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูและปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชนและสภาพภูมิทัศน์ริมแม่น้ำปิงเพื่อให้เป็นชุมชนน่าอยู่ โดยแผนพัฒนาที่จัดทำเป็นแผนเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมทั้งด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้การพัฒนาชุมชนน่าอยู่เกิดความยั่งยืนจึงเสนอให้สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชน โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเรือน ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความ เป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน

Abstract

Title : Management for Riverside Settlements: A Case Study of
Ping River Water-based Community

Researchers : Mrs.Suree Boonyanupong, Miss. Baicha Wongtui, and
Mr. Nattapong Wannavichit

Ban Ruean sub district located in the middle of Pa Sang district in Lamphun province was under the sub district administrator organization's responsibility. The sub district not only had the Mon community in Lamphun but also included Vieng Koh Klang which was a historical place that was renovated and developed to be one of world heritages in future. The subject area was a community along Ping riverside in the area of Ban Ruean sub district. Most area was longan garden and some parts of area were badlands and habitat. The majority of people in the area were senior citizens. Workforce age and youth always went to work or study in a big city because there were no businesses and no high education institutes. This was the reason why young people had perceptions, thoughts, beliefs and life styles different from their local ancestors. It was the problem in conservation of sub culture, local tradition, and local life style.

In relation to Ping River, it was found out that people hardly ever relied on it. Therefore, they didn't take care of their river but destroyed it by throwing garbage and dirty water into the river. These suggested that the river had low water quality, Shoal River, encroach riversides, landslides. Thus, the sub district administrator organization and local people agreed that the over all rivers' quality, landscapes along the river, and water quality should be improved and developed.

The researchers explored that the area had high potentiality to be a residence but it had a little chance to become a tourism attraction. Therefore, the management plan should focus on rehabilitation of the community's atmosphere and riversides along Ping River. The plan was conducted and based on integration of environment, economy, and society to make the community be sustainable and let local people had a chance to participate in their community management to create the community homogeneously by using a committee combined from local people and sub district administrator organization's officers.